

2026

POLITICAL SCIENCE

(Major)

Paper : POL4400104MJ

(Political Theory : Concepts and Debates)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. Choose the correct option of the following :

1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ সঠিক বিকল্পটো বাছনি কৰা :

- (a) Who among the following was the supporter of Egalitarianism?

তলত দিয়াসকলৰ ভিতৰত কোনজন সমানতাবাদৰ সমৰ্থক আছিল ?

- (i) John Rawls

জন ৰাউলচ

- (ii) Aristotle

এৰিষ্টটল

(iii) John Locke

জন লক

(iv) F. A. Hayek

এফ. এ. হায়েক

(b) Affirmative action is also known as

সাকারাত্মক পদক্ষেপক তলব কোনটো নামেৰেও বুজিব
পৰা যায় ?

(i) positive discrimination

ইতিবাচক বৈষম্য

(ii) negative discrimination

নেতিবাচক বৈষম্য

(iii) gender discrimination

লিংগ বৈষম্য

(iv) None of the above

ওপৰৰ এটাও নহয়

(c) Which of the following was the motto used during the French Revolution?

তলৰ কোনটো ফৰাচী বিপ্লৱৰ সময়ত ব্যৱহৃত মূল মন্ত্ৰ
আছিল ?

(i) Justice, Equality and Liberty

ন্যায়, সমতা আৰু স্বাধীনতা

(ii) Liberty, Equality and Fraternity

স্বাধীনতা, সমতা আৰু ভ্ৰাতৃত্ব

(iii) Equality, Sovereignty and Integrity
সমতা, সার্বভৌমত্ব আৰু অখণ্ডতা

(iv) None of the above
ওপৰৰ এটাও নহয়

(d) When was the Universal Declaration of
Human Rights adopted by the UNO?
ৰাষ্ট্ৰসংঘই কেতিয়া সার্বজনীন মানৱ অধিকাৰৰ ঘোষণাপত্ৰ
গ্ৰহণ কৰিছিল ?

(i) 10 October, 1948
১০ অক্টোবৰ, ১৯৪৮

(ii) 10 November, 1948
১০ নৱেম্বৰ, ১৯৪৮

(iii) 10 December, 1948
১০ ডিচেম্বৰ, ১৯৪৮

(iv) 10 January, 1948
১০ জানুৱাৰী, ১৯৪৮

(e) Right to Free Environment belongs to
সুস্থ পৰিৱেশৰ অধিকাৰ কোনটো প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৰ
অন্তৰ্গত ?

(i) First Generation of Human Rights
প্ৰথম প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰ

(Turn Over)

- (ii) Second Generation of Human Rights

দ্বিতীয় প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰ

- (iii) Third Generation of Human Rights

তৃতীয় প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰ

- (iv) Fourth Generation of Human Rights

চতুৰ্থ প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰ

- (f) Who among the following philosophers has popularized the concept of 'Civil Disobedience' in his *Essay on Civil Disobedience*?

তলত দিয়া কোনজন দাৰ্শনিকে তেওঁৰ *Essay on Civil Disobedience* শীৰ্ষক ৰচনাত 'আইন অমান্য' ধাৰণাটো জনপ্ৰিয় কৰিছিল ?

- (i) Henry David Thoreau

হেনৰি ডেভিড থোৰো

- (ii) William Godwin

উইলিয়াম গডউইন

- (iii) Martin Luther King

মাৰ্টিন লুথাৰ কিং

- (iv) Bedau

বেডাউ

- (g) Who among the following argues that freedom is both the primary end and the principal means of development?

তলত দিয়া কোনজন ব্যক্তিয়ে কৈছে যে স্বাধীনতাই হৈছে উন্নয়নৰ প্ৰধান লক্ষ্য আৰু মুখ্য উপায় ?

- (i) John Locke

জন লক

- (ii) Macpherson

মেকফাৰচন

- (iii) Robert Nozick

ৰ'বাৰ্ট ন'জিক

- (iv) Amartya Sen

অমৰ্ত্য সেন

- (h) The principles for Sustainable Development was laid down in which of the following Environmental Conferences?

বহনক্ষম উন্নয়নৰ নীতিটো তলত দিয়া কোনখন সন্মিলনত নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল ?

- (i) The Stockholm Conference

ষ্টকহলম সন্মিলন

- (ii) The Earth Summit

ধৰিত্ৰী সন্মিলন

(6)

(iii) The Kyoto Protocol

কিয়টো প্র'ট'কল

(iv) The Paris Agreement

পেৰিচ চুক্তি

2. Answer any six of the following questions :

2×6=12

নিম্নলিখিত যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Mention any two characteristics of John Locke's notion of Negative Freedom.

জন লক'ৰ নেতিবাচক স্বাধীনতাৰ ধাৰণাৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(b) Mention any two examples of Third Generation of Human Rights.

তৃতীয় প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৰ যি কোনো দুটা উদাহৰণ উল্লেখ কৰা।

(c) What is the difference between F. A. Hayek's views on Justice and John Rawls' Theory of Justice?

এফ. এ. হায়েকৰ ন্যায় সম্পৰ্কীয় মতামত আৰু জন ৰাউলচৰ ন্যায়ৰ তত্ত্বৰ মাজত পাৰ্থক্য কি?

(7)

(d) What is General Will of Rousseau?

ৰুছোৰ 'সাধাৰণ ইচ্ছা' কি?

(e) Mention any two characteristics of political obligations.

ৰাজনৈতিক দায়বদ্ধতাৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(f) What are the two types of sovereignty?

সাৰ্বভৌমত্বৰ দুটা প্ৰকাৰ কি কি?

(g) Write any two negative impacts of globalization.

বিশ্বায়নৰ যি কোনো দুটা নেতিবাচক প্ৰভাৱ লিখা।

(h) State any two core principles of Anarchism.

নৈৰাজ্যবাদৰ যি কোনো দুটা মূল নীতি উল্লেখ কৰা।

(i) What is procedural justice?

প্ৰক্ৰিয়াগত ন্যায় কি?

(j) Write two features of global justice.

বিশ্ব ন্যায়ৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

3. Answer/Write short notes on the following
(any four) : $5 \times 4 = 20$

তলত দিয়া প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা/চমু টোকা লিখা
(যি কোনো চাৰিটা) :

- (a) Explain the differences between procedural equality and substantive equality.

প্রক্রিয়াগত সমতা আৰু বস্তুগত সমতাৰ মাজত পাৰ্থক্য
ব্যাখ্যা কৰা।

- (b) Write a note on the major features of F. A. Hayek's Theory of Justice.

এফ. এ. হায়েকৰ ন্যায় তত্ত্বৰ মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহৰ ওপৰত
এটা টোকা লিখা।

- (c) Explain briefly the relationship between rights and obligations.

অধিকাৰ আৰু দায়বদ্ধতাৰ মাজৰ সম্পৰ্ক সংক্ষেপে ব্যাখ্যা
কৰা।

- (d) Explain the main techniques of civil disobedience.

আইন অমান্যৰ মুখ্য কৌশলসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

- (e) How has globalization affected the State Sovereignty? Explain briefly.

বিশ্বায়নে ৰাষ্ট্ৰীয় সাৰ্বভৌমত্ব কিদৰে প্ৰভাৱিত কৰিছে,
সংক্ষেপে ব্যাখ্যা কৰা।

- (f) How are ecological rights related to Human Rights?

পৰিৱেশজনিত অধিকাৰ মানৱ অধিকাৰৰ সৈতে
কেনেদৰে সম্পৰ্কিত?

- (g) Justice as capabilities

সামৰ্থ্য বা সক্ষমতা আহৰণৰ হিচাপে ন্যায়

- (h) Consent theory behind political obligation and acquire of legitimacy

ৰাজনৈতিক আনুগত্য আৰু বৈধতা আহৰণৰ সন্মতি তত্ত্ব

4. Answer any two of the following questions : $10 \times 2 = 20$

তলত দিয়া যি কোনো দুটা প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

- (a) What is Egalitarianism? Explain few reasons for the need of differential treatment to establish an egalitarian society. $5 + 5 = 10$

সমানতাবাদ কি? এখন সমতাভিত্তিক সমাজ প্রতিষ্ঠা কৰিবলৈ পৃথকীকৃত আচৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ কাৰণ ব্যাখ্যা কৰা।

- (b) Discuss critically John Rawls' Theory of Distributive Justice.

জন ৰাউলচ'ৰ বিতৰণমূলক ন্যায় তত্ত্বটো সমালোচনামূলকভাৱে আলোচনা কৰা।

- (c) What is Universality of Rights? How is Universality of Rights different from Differentiated Rights? 5+5=10

অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীনতা কি? অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীনতা কেনেকৈ পৃথকীকৃত অধিকাৰৰ পৰা পৃথক?

- (d) What do you understand by climate change? Suggest few strategies to be adopted to deal with climate change. 5+5=10

জলবায়ু পৰিৱৰ্তন বুলিলে কি বুজা যায়? জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিবলৈ কেইটামান উপায় আগবঢ়োৱা।

- (e) What do you understand by diversity and plural society? Suggest ways through which diversity can be accommodated in a plural society. 4+6=10

(Continued)

বৈচিত্ৰ্য আৰু বহুত্ববাদী সমাজ বুলিলে কি বুজা যায়? বহুত্ববাদী সমাজত বৈচিত্ৰ্য কেনেদৰে অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি তাৰ উপায়সমূহ আগবঢ়োৱা।
